

Gospodarstvo.

Otvorena plovidba po Dunavu.

Najnoviji događaji na Balkanu nijesu samo od neizrečene važnosti u vojnom obziru, nego i u gospodarskom pogledu. Ta Dunav je opet slobodan! A to znači mnogo veoma mnogo, jer je time uspostavljena s južnim našim saveznicima ne samo vojnička, nego i gospodarska sveza. Dok se je neprijateljska vojska kod Dardanela uzaludno naprezala, da prodr kroz morski tjesnac od Carigrada, probili smo mi eto obruč, kojim su nas opkolili bili naši dušmani u nakani, da nas izgledne. Istina, otvorenje vodenog puta po Dunavu nije bilo obzirom na prehranu niži za nas niti za Njemačku apsolutno nužno i više je nego sigurno, da ne bismo bili radi toga jedinacoga razloga nikad nastupili ofenzivu proti Srbiji. Jer mi nijesmo sa živčom letos slatije opskrbljeni negoli prošle godine, žetva je bila dobra i kod razliobite živeza imalo mnogo i mnogo iskustva od lani. No zašto ipak polazimo veliku važnost na otvorenje puta po Dunavu, jest to, što će se sad moći srediti i regulirati sadašnje silne visoke cijene živeza i doskočiti poskupljivanju a osim toga će uslijediti dovoza velikih množina žita sa Balkana preostajati prilican kvantum i za hranjenje marve, čime će se znatno moći da podigne proizvodnja mesa i masti. Mi ćemo osad biti u položaju, da ljudemo u neposrednom prometu sa Bugarskom i Turskom, a da kod toga ne ćemo trebati da se obaziremo na Rumunji-

sku, koja je, kako svi znademo, stavljala prometu raznih poteskoča.

Nadalje će se svi naši industrijalni proizvođači, ponajviše staklo, papir, manufakturna roba, željezo itd., u koliko za nje ne postoji izvozna zabrana, moći odsele izvažati na Balkan, koji je za taj izvoz bio dosad tako dugo zatvoren.

Još važnije je ali, što ćemo sa Balkana moći uvoziati sirovine, ponajviše kožu, vunu, erijeva, manganove i bakrene rude, žito, zatim uljičene proizvode i prije svega žito. Proizvodnja žita u Bugarskoj cijeni se godišnje na 2 i po — 3 milijuna tona. Ove će godine ima veoma dobre žetve preostati za izvoz oko ječnog milijuna tona. Tomu pridolazi još 400 hiljada tona kukuruza i ječma iz prošle godine. Iz Turske ćemo osim netom spomenutog živeza i sirovina dobivati još maslinovo ulje, južno voće, mandule, grožđice, smokve, oraha, bakar, svila, pamuk iz okoliša Adana, Sirmine i Mezopotamije te vunu, koje zalihu cijene na 2 milijuna kilograma.

No otvorenje plovidbe po Dunavu je važno i po Rumunjsku, koja ima iz dvojine ljetosnje žetve nagomilane silne zalihu živezne robe, koja se je dosad samo kvarila, a još će se više kvariti, kad nastane kisovito i zimsko doba. Dardanele su zatvorene, izvoz je to robe bio dosad nemoguć. Sve su te neprilike eto sad na jednom uklonjene te nema sumnje, da će Rumunjska sve učiniti, da pospiježi izvoz po Dunavu. —

gubili 2000 momaka, što mrtvih, što ranjenih. U noći na 24. novembra uspješno su suzbijene turske protunavale. No Englezi su ipak morali dna 24. novembra uzamknuti na rijeku radi pomankarja vode, koja leži četiri milje ispod osvojene pozicije.

Srpska vlada u Skadru.

London, 25. novembra. (D. u.) „Times“ javlja iz Pariza: Prama službenom brojavu iz Prizrena, otići će srpska vlada u Skadar.

Milana, 25. novembra. (D. u.) „Corriere della sera“ javlja, da je srpska vlada službeno prijavila svoj dolazak u Skadar. Poslanici Rusije i Engleske pristili su srpsku vladu samu, te su stigli u Bitolj, kamo su već na putu poslanici Francuske i Italije.

Grčka prihvatala zahtjeve entente.

London, 25. novembra. (D. u.) Reutersov dopisni uređ javlja iz Atene: Grčka je vlada odgovorila niti entente, te je, kako se govori, prihvatila zahtjeve entente, da ne će mijzate čete razoruzati, dapače će dozvoliti potpunu slobodu akcije na grčkom zemljištu. Što se tiče sigurnosti to olakšavaju glede željeznica i brojava, te si grčka vlada pridržuje još odgovor, koji će dati nakon točnijeg prosudjenja. Izjava pak entente, da će kasnije povratiti Grčkoj sada zapuštenu zemlje te platiti primjerno oškodninu za počinjene štete, osvedočila je grčku vladu o prijateljskoj nakani entente. „Times“ još javlja, da su saveznici postigli od grčke vlade željene zadovoljstine te ono što su smatrali potrebitim.

Razne vijesti.

Dar našim evakuircima. Javljaju nam iz Moravskog Šumberka: Zagrebčaki nadbiskup, Dr. Antun Bauer, darovao je preko zastupnika Vjekoslava Spinčića iznos od 400 K, kojekoj se svoti zastupnik Spinčić dodao 100 K, bjeguncima u Moravskoj, nad kojima ima pastvu g. župnik iz Filipana, Livić, komu je bio gornji iznos dostavljen.

Gradski zavodi, tvornice plina i elektrike te vodovidi. Blagajna spomenutih gradskih zavoda u ulici Muzio br. 14. prizemno otvorena je u radne dane od 8-12 prije podne. Za one, koji ne mogu da uredе svoje poslove kroz sedmicu, bit će otvorena spomenuta blagajna svake nedjelje od 3—5 sati poslije podne.

Žito, svinje i drugo sa Balkana. Prema pisanju belgijskih novinara kupuje „Berlinsko ratno društvo“ u Sofiji i po Srbiji proizvode, kojih imade u dotičnim zemljama previse. U Bugarskoj kupljeno je žitarica i kukuruza, a u Srbiji se popisuju svinje, koje će se otpretati. „Die Zeit“ piše, da to berlinsko društvo kupuje proizvode u Bugarskoj za naš račun. Vrlo nejasno je stilizirana dotična vijest, tako, da se ne zna, hoće li roba biti otpremljena u Njemačku ili k nama. Uostalom se sada toliko toga piše sa Balkana i o rumunjskom žitu, da se posve jasno ne zna na čemu smo svi skupci.

Najviše cijene u praksi. Njemački listovi istih tek sada kako su maksimalne cijene za mnoge živezne predmete nekonzekventne i kako su praktično upitvale protivno, nego se time htjelo po-

stići. Tako navajda „Berliner Tagblatt“ da su ustanovljene cijene za meso i živu stoku. Budući nijesu te maksimale cijene konzekventno provedene i na proizvode mesa, to je opazeno, da meso ponestalo i da se na tržištu po viljo sve više i više kobusica i druge si ne robe ove struke, jer mesu u ovom liku nije bila određena maksimalna jena i prodavalo se po volji.

Druga jedva nekonzekventnost maksimalnih cijena pokazala se prigodom ustupljenja maksimalne cijene krumiri. Naime u maksimalnoj cijeni nije gvan razlika kvalitete krumpira. Čim je vrsta bila izšla nitko si nije dao truda, da probire bolje krumpire od lošijih, nitko nije trsio da izluči bolje vrsti od loših itd. Valjda će se sada, do vrsti od belinskih strukovnjaci ustanovili, ipak nego glede toga orediti.

Rumunjska žetva. Rumunjski ministar poljoprivrede objelodanjuje na osnovu proizvođačkih podataka, što ih ima, statiliku žetve u Rumunjskoj. Po tomu bilo god. 1915. proizvedeno 32,300,000 hektolitara pšenice, to je na hektar 1 hektolitara. Pošto je ove godine posijanje manje za 200,000 hektara, negoli prošle godine, može se otogodnja žetva pšenice nazvati rekordnom. Raži je bilo po žetvo ove godine 16,000,000 litara, to je na hektar prosječno 18 hektolitara, a prošle godine poželje se je samo 8,000,000 litara. Proizvod ječma iznosio je 10,500,000 hektolitara, to je na hektar prosječno 2 hektolitara.

Stara roba iz kuteva u magazinima. Mnoga roba, koja je do sada ležala u kutevima magazina i koje se vlasnik je dostavljao nije mogao riješiti, ostade dms vrjednata, jer malo časa imade u čemu nema nestajanje i bilo nije poskupilo. Stare nepotrebne embaloze nije iz papira, drva ili lina postaju jako dobre, jer je drvo i papir skoro za 50 posto poskupilo, a lim se uopće ne može da dobije. Međ gada poduzeća, koja su morala staviti robu srojedobno kao neupotrebitvu otpsada i tako ča s tom robom prave dobar posao i tako će se mnoga prije propada juća egzistencije spasiti.

Nestašica vune u Rusiji. Na potajni ruske vlade provedena je u Rusiji u svim tvornicama pamuka revizicija zalihna pamuka, pa je nadjeno u svemu 270,000 bala, a to znači za 22 postoika manje od zalihna u rujnu 1914. No mnogo je znatnije opadanje zalihna prema zalihama prije rata. Na 1. ožujka 1914. izostila je zalihna pamuka toliko, koliko je od prilik bilo potrebno, oko 508,767 bala. Dakle preradivačima manjkavju ravn 222,000 bala. Zalihna američkog i egipatskog pamuka manja je za 50 posto od zalihne na 1. marta 1914., pa se prema tome ne može tajiti oskudica vune.

Osposobljena učiteljica podučavala hrvatski i njemački jezik, glazbu, ženski ručni rad, održava dijetu u predmetima pučke škole. Nalazi u upravi „Poljar Tagblatt“, trg. Cesta 2.

Naučnika traži tiskara Laginja i dr. u Puli, ulica Giulia 4.

Zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 25. novembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Nikavih osobitih događaja.

Talijansko bojište.

Ljute borbe u prostoru između ušća Vipave i sv. Martina traju i noć. Sjeverno brjega sv. Mihovila navlijavio je neprijatelj neprestano sa jakim silama. Vise puta mu je uspjelo prodirjeti u naše jarko, ali su ga u višesatnim noćnim borbama hrabre alpske pješadijske pukovnije 7. i 27. izbacile. Navala Talijanaca na brjieg sv. Mihovila izvalovala se kao sve prijašnje. I kod sv. Martina bijesnila je borba cijeli dan ovamo onamo, dok nije konačno kasno navečer uspjelo iskusanim četama, honveda da i ovdje našu poziciju opet potpunoma osvoji i zadrže. Gorički mostobran, ružni dio grada i mjesta Sovodnje i Trpa bili su jučer pod žestokom topničkom paljbom. Više neprijateljskih bataljuna navijlo je kod Oslavije, no bili su suzbijeni te smo inistili dvije satnije. Dva naša letica bacali su bombe na Tolmezo.

Srpsko bojište.

Crnogorci bili su suzbijeni takodjer istočno Foče, Jugosloično Sjeverne prekoracično sm crnogorsku granicu. Kod zauzeća Mitrovice, jučer obavljenoj, zarobile su austro-ugarske čete 10,000 Srba i zaplijenile šest muzara, 12 poljskih topova, mnogobrojne vozove, municije svake vrsti.

Humoreska Čiča Jose.

Kako sam liječio svoj reumatizam.

(Dalje.)

Kad sam gospodina tajnika na svoju postenu riječ uvjerio, e me je jedna jedinica boca „Reumatana“ doista posve izlječila, morao sam da pišem i za njega po isti list. U onoj svojoj radosli spomeno sam u pismu na tvorničara dakako i to, kako sam se srećno riješio pomoću „Reumatana“ svih bolova i da mi se čini, e je on doista od svih slinjenih lijekova ponajbolji da ću ga zato mirne duše svakomu najtoplije preporučiti.

— Dragi prijatelju, — nagovori me neko jutro iz tog tajnik, — molit ću vas za veliku uslugu, koju mi bez sumnje ne ćete odbiti.

— Molim, molim, gospodine tajnice, — naklonim se ja, — u koliko do mene stoji, od srca rado!

— Vi ste potpuno ozdravili, je li?

— Dakako, gospodine tajnice, dakako!

lokomotiva, 130 vagnu i mnogo drugog ratnog oružja. Austro-ugarska kolona osvojjila je prodirajući preko Mitrovice okolicu Vujev Trna. Južno odavle njemačke i bugarske čete kane da prekoraci Slinicu. U borbama kod Pristine zarobljeno je 6800 Srba i zaplijenjeno 6 srpskih topova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 25. novembra. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Rusko bojište.

Bersemendno držimo čvrsto u našim rukama. Broj se zarobljenika povisio na 9 časnika i 750 momaka, a plijen na tri strojne puske.

Srpsko bojište.

Kod Mitrovice zarobljeno je 10,000 Srba i zaplijenjeno 19 topova, a kod Pristine i na Strumici zarobljeno je 7490 Srba i zaplijenjeno 6 topova.

Vrhovna vojna uprava.

Englezi kod Bagdada.

London, 25. novembra. (D. u.) Indijski uređ javlja: Engleske su čete osvojile nakon žestokog, cijeli dan trajajućeg okršaja dne 22. novembra tursku poziciju kod Ktesifona, 18 milja od Bagdada. Zarobljeno je 800 momaka i zaplijenjeno mnogo oružja i opreme, Englezi su iz-

— A eto, vidite, mene taj nesrećni reumatizam sve više muči, tako le mi je desna ruka malone posve ukočena te gotovo i para ne mogu više da prihvatim!

— Upravo tako je bilo i meni, gospodine tajnice! Znadem ja, kakove su to uzasne i nesnosljive muke! — uvjeravao sam ga ja.

— I zato vas najsrdušnije molim, da mi za ovo nekoliko dana, dok se ne stajnem liječiti „Reumatanom“ pomognete u poslu.

Trista gramova! Da mu pomognem u poslu, ja, koji sam u posljednje ovo vrijeme silno zaostao bio svojim vlastitim poslom, tako te i sam nijesam znao, kako da ga svladam!

— Znam, znam, da nijeste bez posla, — prekine me, kad sam mu onako izdaleka, ali posve ponizno stao nešto nautenti, kako sam i sam preopterećen, — ali meni za volju učinit će i to, ta znadele, e ruka ruku mije. Ne bojte se, ne će to dugo trajati, te mi zato jako žrtvujete sad dva na dan. Ne možete li ovdje u uređ dospjevati, to nemam ništa proti tomu, ako rješavate kod kuće moje spise,

kojih i onako nema osobito mnogo. Istina, nijeste vi jedini od čimovnika ovdje u uredu, koji bi mogao da mi pomogne i koji bi si smatrao za čast, da mu povjerim svoj posao, no medju nama govoreći, nemam ni u koga toliko pouzdanja, koliko u vas.

— Krasno i laskavo priznanje, istina, ali...

— Pa onda znajte, da imam kod unapredjivanja u visji plinčevni razred i ja riječ! Dakle pristajete li? Da, da! Odmah ću vam poslati ono nekoliko spiska... — I ne čekajući ni mog odgovora ode uz kratak pozdrav iz moje sobe.

— Hu! Lijepo li sam nasjao! Da radim kod kuće? I da žrtvujem svako veće uobitajno „času vima“, uz koju sam se s prijateljinima zabavljao? Ta to je bio moj jedini odmor i zabava iz napornoga dnevnoga rada!

Da onaj dan nijesam bio dobre volje, jasno je samo o sebi, ponajviše, što je bilo tajnikovih nerješjenih spisa gotovo više negoli mejih vlastitih.

Mora da sam mrk i namršten došao

kući, jer je žena odmah navaliła, sto mi se je dogodio u uredu.

Ja sam joj dakako iskreno očitovao svoje jade čvrsto uvjeren, e će i ona dijeliti sa mnom moj nevolji. Ali dakako!

— I ti se još ljutiš i mrgodiš, je li? — ustobioh se ona preda mnom. — Gledaj ti nezahvalnička, koji ne misli dati radosti i hvalliti se na svu usta, kad bi im gospodin tajnik izjavio, e uživa njihovu potpuno povjerenje. A ti? Tobi nije da kako stalo do unapredjaja, kao da bese trećna knakovna plaća, a dobro znaš, da jedva jedvice slazemo kraj s krajem. Da, da! I ti da si čovjek na mjestu! Lijenčina si, prava pravcata lijenčina! Gledaj druge, kako rado i rukama i nogama, da se podignu, a ti ne mičeš ni malim prstom! Sad ti se eto pruža lijepa zgodna, da pokažeš, što znadeš, umiješ i možeš, a ti tu zgodu odbijáš od sebe!

I ovako je išlo za čitavo vrijeme ružna, tako te sam jadnik uslo gladan od stolata stolom nastalom nije bilo prvi put u mom bračnom životu. . . .

(Dalje sljede.)